

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Varför läxor?

En kvalitativ intervjustudie

Annica Löf
Johanna Rasch

Examensarbete 10 poäng
inom Allmänna Utbildningsområdet
Lärarytbildningen
Höstterminen 2006

Handledare
Maria Mattus
Examinator
Margareta Hammarström

SAMMANFATTNING

Annica Löf & Johanna Rasch

Varför Läxor?

En kvalitativ intervjustudie

Antal sidor: 26

Syftet med denna uppsats är att studera några lärares motiveringar till användandet av läxor, vad det kan finnas för för- och nackdelar med att ge läxor. Uppsatsen bygger på kvalitativa intervjuer med sex lärare som arbetar i grundskolan.

Uppsatsens huvudfrågor är hur lärare definierar och motiverar läxor i grundskolan samt om läxor är en nödvändighet för att elever ska kunna nå målen i kursplanen.

Läxor har som pedagogiskt medel funnits länge och ges ofta av traditionella skäl. Forskning kring läxor visar dels att sambandet mellan läxläsning och inläring är lågt, dels att läxan öppnar för reflektion och repetition då tiden i skolan inte räcker till.

Resultatet av studien visar att de intervjuade lärarna ger läxor, antalet och utformningen skiljer sig. De argument för läxan som kommer fram är bland annat att den ger tillfälle till reflektion i lugn och ro och att den öppnar för kommunikation mellan hem och skola. De lärare som arbetar med barnen i de tidigare åldrarna menar att läxan mer eller mindre är nödvändig för läsinläringen. Motargument som framkommer är den stress elever kan uppleva, då den inkräktar på fritiden samt att den tar tid att förbereda och följa upp.

Studiens slutsats är den att det behövs någon form av reglering för läxor och hur de ges.

Sökord: grundskolan, inläring, läxor

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-10 10 00	036162585

Innehåll

1	Inledning	1
2	Bakgrund	2
2.1	Läxan och dess definitioner	2
2.2	Läxor i styrdokumentet	3
2.3	Läxor i lärarens uppdrag	3
2.4	Tidigare forskning om läxor	4
2.4.1	Meningen med läxor	4
2.4.2	Olika hemförhållandens inverkan	6
2.4.3	Läxor tar tid	7
2.4.4	Ansvarstagande och läxor	7
2.5	Teorier om lärande	7
2.5.1	Läxor och inläring	9
2.6	Sammanfattning av bakgrund	9
3	Syfte och frågeställning	10
4	Metod	11
4.1	Urval	11
4.2	Genomförande	12
4.3	Databearbetning	12
4.4	Trovärdighet och validitet	13
5	Resultat	14
5.1	Läxor – hur de definieras	14
5.2	Motiveringar till bruket av läxor	14
5.3	Positiva/negativa effekter med läxor	16
5.4	Kan elever nå målen utan läxor?	18
5.5	Resultatsammanfattning	19
6	Diskussion	20
6.1	Läxa som tradition	20
6.2	Likheter med tidigare forskning	21
6.3	Nödvärdigt med läxor?	21
6.4	Slutsats	22
6.5	Metoddiskussion	23

6.6	Slutord	23
6.7	Fortsatta studier	24
	Referenser	25
	Bilaga	

1 Inledning

I samband med valrörelsen i Sverige 2006 blossar en debatt upp i media om läxans vara eller icke vara. Många lärare följer med spänning debatten som florerar mellan de två stora politiska blocken. I tidningen *Svenska Dagbladet* har allmänheten under hösten år 2006 kunnat läsa debatter om att Vänsterpartiet vill avskaffa läxorna helt. Folkpartiet och skolminister Jan Björklund konstaterar att svenska skolungdomar har minst läxor i världen och vill skriva in läxor i läroplanen. Den 7 juli 2006 stod det att läsa följande i *Svenska Dagbladet*: ”Fp tycker att svenska elever behöver plugga mer, eftersom de har kortare dagar och läser mindre läxor än elever i andra länder. Dessutom lockar håltimmar till skolk.”

Vänstern motiverar sitt ställningstagande med att läxor ökar de sociala klyftorna i samhället medan Folkpartiet anser att läxorna är en absolut nödvändighet för att eleverna över huvud taget ska klara av att nå kursmålen.

Denna debatt inspirerade oss att ta reda på mer om varför eller varför inte dagens lärare ger läxor. Hur motiverar en lärare för sig själv användningen utav läxor? Eller finns det goda skäl till att inte använda sig av läxor?

2 Bakgrund

Detta kapitel avser att definiera betydelsen av ordet läxa och belysa dess ursprung, följt av tidigare forskning om läxor. Vidare kommer läxans roll i styrdokumentet och i lärarens uppdrag att behandlas samt olika teorier om lärande.

2.1 Läxan och dess definitioner

Ordet läxa är synonymt med flera andra ord som hemuppgift, skolarbete, hemarbete, hemläxa och skoluppgift vilka stundtals kommer att användas i denna uppsats istället för ordet läxa.

Om ordet *läxa* tas fram i *Svenska Akademiens Ordbok* (2006) återfinns många olika typer av läxor. Där omnämns *katekesläxan*, som ett sätt att lära sig att rabbla något själlöst utantill som ett stycke ur katekesen. Vidare återfinns ordet läxa i *hemläxan*, som definieras som en läxa som tas hem och överläses i hemmet. Ordet läxa har funnits med i det svenska språkbruket sedan början på 1500-talet (*Svenska Akademiens Ordbok*, 2006).

Enligt *Nationalencyklopedin* (2006) definieras ordet läxa som en begränsad skoluppgift för hemarbete, som skall läras in. Ordet läxa härstammar från latinets *lectio* som betyder läsning. Historiskt i Sverige har läxan betytt det samma som att ett stycke lästes ur Bibeln vid gudstjänst eller undervisningstillfälle (*Nationalencyklopedin*, 2006).

Westlund (2004) försöker i sin rapport att formulera en definition av läxor med orden:

Läxor är en svårfångad hybrid som finns någonstans i gränslandet mellan uppgift och tid, arbete och fritid, skola och hem, individ och kollektiv. (s.78)

Vidare låter Westlund flertalet elever definiera ordet läxor och hon sammanfattar det de säger med orden: "Läxor är något (uppgift) som tar tid av hem- och fritiden"... (s.43) Hellsten definierar läxor i en artikel som alla typer av hemarbeten, som utförs utanför skoltid (Hellsten, 1997). I fortsättningen utgår vi från Hellstens definition av ordet läxa, vi kommer även använda formuleringarna hemuppgift eller hemarbete.

2.2 Läxor i styrdokumentet

Varken ordet läxa eller hemuppgift finns i den nutida läroplanen, Lpo94 (1994), men i tidigare läroplaner för grundskolan står det däremot att läsa om hemuppgifternas fördelar och utformning.

Den läroplan, som behandlar ämnet mest, är den från 1962 (Lgr 62). Hemuppgifterna beskrivs som ett inslag i skolan, som är till för att eleverna ska lära sig ta ansvar och ett tillfälle för eleverna att organisera lärostoffet och disponera tiden. De hemuppgifter det skrivs om ska vara anpassade för varje individ och syfta till att eleven får övning och blir säker på det som gått igenom i skolan. Det påpekas att hemuppgiften ska vara varierande och att det egentligen är studieteknik som läraren lär eleven, hur eleven rent tekniskt kan läsa av texter i olika sammanhang, hur anteckningar förs och understrykningar med mera. Vidare uttrycks betydelsen av föräldrars kunskaper om studieteknik, för att eleven ska uppnå en god studiemiljö. Läraren ska inbjuda till aktiv inläring och det betonas att majoriteten av skolarbetet ska göras på skoltid och att läraren inte ska lägga för mycket tid på kontroll av eller anvisningar om hemuppgifterna (Lgr 62).

Enligt 1969 års läroplan för grundskolan (Lgr 69) bör hemuppgiften i möjligaste mån vara frivillig för eleverna. Fritiden är betydelsefull och då antalet skoltimmar är stort behöver elever tid för rekreation. Det är tydligt att denna läroplan tar ett visst avstånd från läxor (Lgr 69).

I läroplan för grundskolan 1980 (Lgr 80) ses hemuppgiften som en del av skolans arbetssätt. Liksom i 1960's läroplan motiveras läxans vara med att den lär eleven ta ansvar, läraren har skyldighet att individanpassa den och ge hjälp till dem som av någon anledning inte har möjlighet att göra läxan i hemmet. Hemuppgiften ska utformas på ett sådant sätt att eleven får tillfälle att repetera det som gjorts i skolan och på så sätt befästa kunskaper (Lgr 80).

2.3 Läxor i lärarens uppdrag

En viktig del i lärarens arbetsbeskrivning finns i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo94). Lärarens och skolans huvudsakliga uppdrag kan sammanfattas i att se till att varje elev, som befinner sig i skolans värld, utvecklar kunskaper som är nödvändiga för att klara sig i ett samhälle.

Där beskrivs lärarens och skolans uppdrag med flera riktlinjer:

... skolan skall

Samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande...

Läraren skall

... Utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
...

... Samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen... organisera och genomföra arbetet så att eleven ... upplever att kunskap är meningsfull... successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat egen ansvar... (s.17)

Det finns många beskrivningar av lärarens uppdrag, men som vi tidigare påpekat finner vi inget egentligt skrivet om att läraren ska använda läxan som ett medel för att elever ska nå sina kursmål. Lärandet i den svenska skolan är styrt genom 749 mål att uppnå under 6 665 timmar, styrt av mål i relation till tid (Kroksmark, 2006).

Carlgren och Marton (2001) anser att lärarens främsta uppgift är att medverka till att elever lär sig. Vidare säger de att läxan är ett pedagogiskt arrangemang, men att läxor kan göra lika mycket skada som nytta, om den inte är meningsfull och kan då vara förödande för lärandet. Läxan, menar de, är förödande när politiker ska styra mängden av den. Då tenderar läxan att bli kortsiktig och meningslös. Läxan är något, menar författarna, som ska vara en överenskommelse mellan lärare och elev, inte något som politiker ska styra.

2.4 Tidigare forskning om läxor

2.4.1 Meningen med läxor

I sin avhandling *Läxor är inget att orda om* (1997) kom Hellsten fram till att läxan har sju innebörder efter att ha studerat begreppet läxa bland annat i läroplaner, kurslitteratur och tidigare forskning. Han menar att trots att läxan används i så hög grad i undervisning, står det väldigt lite skrivit om den och det som skrivs är nästan aldrig av problematiserande karaktär.

De betydelser Hellsten ändå ser att läxan har i de olika texterna är förberedelse, tidstruktur, kontroll och styrning, kärlek och omsorg, identitet och status, gemenskap och kontakt, arbetsprestation.

Han tolkar att läxor ges för att lära elever ta ansvar och för att förbereda den studieteknik som krävs i högre stadier. Lärare organiserar tiden genom att ge läxor, men det är inte bara skoltiden som får struktur, snarare organiseras elevernas fritid, vilket är en nackdel, menar Hellsten. Det vanliga sättet att kontrollera att läxan är gjord är genom till exempel förhör av läraren. Detta ger läraren möjlighet att se vad eleverna kan och därefter planera undervisningen. Hellsten skriver att i vissa texter framkommer det att läxan leder till närmre familjrelationer och i andra texter menar han att föräldrars intresse för elevernas skolarbete ibland är ett krav från skolans sida.

Läxan markerar att eleven, som precis lämnat förskolan, verkligen går i skolan nu. Genom att som lärare ge läxa i sitt ämne ökar statusen för det ämnet. Hemuppgiften ger ökad närhet mellan barn och föräldrar och föräldrar får insyn i skolarbetet. Den verkar vara en naturlig del av skolan, detta trots att när det pratas om ungdomars stress kommer ofta arbetsbördan läxan upp som en betydande orsak, menar Hellsten. Han upplever läxor som negativa, då de inkräktar på elevens fritid. Hellsten jämför elevens situation med den av vuxnas arbetsplats och menar att läxor är det samma, som att arbetare tar med sig arbetet hem efter arbetsdagens slut. Han lägger stor vikt vid att påpeka betydelsen för välbefinnandet av att få vara ledig på sin fritid (Hellsten, 1997).

En jämförande studie om läxor, gjord vid Växjö universitet av tre lärarstuderande, Andersson, Källberg och Lidqvist-Johansson (2006), tar i resultatet upp olika teman de fått fram genom intervjuer med lärare, rektorer och kuratorer. Ett tema är Syftet med läxor, med underrubrikerna kunskap, föräldrasamverkan och tradition. De lärare de har intervjuat ger läxor med stöd från rektorer och kuratorer. Svaren överensstämmer med Hellstens sju innebörder, de intervjuade lärarna anser att läxan ges till exempel i syfte att elever ska befästa kunskap. Eleverna ska lära sig att ta ansvar, lära sig studieteknik, föräldrar ska få insyn i vad skolan, gör, barnen tycker att det är roligt. Vissa av de intervjuade lärarna menar också att läxan behövs på grund av tidsbrist i skolan (Andersson et al, 2006).

2.4.2 Olika hemförhållandens inverkan

Hellsten är ändå inte själv om att föra nackdelarna med läxa till ljuset. Leo (2004) har i sin magisteruppsatts intervjuat både lärare och elever och då framkom att en tungt vägande anledning till att läxor ges är för att tiden i skolan är knapp, precis som tidigare beskrivits (Hellsten, 1997; Andersson et al, 2006). Han ser dock inte det som ett tillräckligt bra skäl till att undervisningen inte ska ske i skolan, särskilt inte som lärare ska jobba utifrån styrdokumentet, där inget om läxa står skrivet. Han menar, med stöd av sina resultat bland annat att lärare inte ska lämna över det ansvar att handleda eleverna till föräldrar, då hemförhållandena ser väldigt olika ut och det kan skapa orättvisa. Han anser till exempel att föräldrar inte innehar de språkkunskaper som krävs, för att kunna hjälpa sitt barn med läxor. Föräldrar kan endast verka uppmuntrande gentemot barnet, men inte vara till någon större hjälp, menar han. Leo tydliggör att läsningen absolut behöver mer tid än vad som ges i skolan, men han önskar att barn skulle få tillräckligt stor läslust att läsning ... ”inte blev en läxa utan ett behov”. (Leo, 2004, s.52)

Leo menar vidare att om en elev läser läxor för att dess lärare bestämt det, kommer eleven inte att förstå att den läser för sin egen skull. Dock kan det i vissa fall krävas en yttre påverkan för att det ska kunna bli elevens egen vilja. Däremot säger Leo att repetition är bra för att lagra den information eleven tillägnat sig i skolan. Han anser dessutom att läxor borde regleras av riksdag och regering, men då det i dagsläget inte gör det, bör varje skola ha en läxpolicy, där syftet med läxor och hur de ska göras beskrivs. Leo menar exempelvis att skolorna ska ta hänsyn till olika inlärningsteorier och hur elever motiveras att lära och inte ha läxor för att dem alltid haft det (Leo, 2004).

Från lärares motiveringar till att ge läxa till elevernas uppfattning av läxans vara är steget inte långt till Österlinds studie *Elevers förhållningssätt till läxor* (2001). Österlind har frågat elever varför de tror att de får läxor. Svaren ger ytterligare aspekter på hemuppgiften. De varierar från att se läxan som en slags bestraffning till att se den som en nödvändig del för inlärningen. Några elever ser ingen annan orsak till att ha läxor annat än av traditionella skäl. Andra elever i studien, var av uppfattningen att läxan är till för att läraren ska veta vad eleverna kan och utifrån det planera undervisningen (Österlind, 2001).

2.4.3 Läxor tar tid

Westlund (2004) tolkar användningen av läxor som att tiden i skolan inte räcker till. Eleverna klarar helt enkelt inte av att göra sina uppgifter inom ramen för det som kallas skoltid. Hon upplever även att läxbördan har ökat mellan åren 1988 fram till 2003. Det som styr mängden läxor, menar Westlund, är hur benägna lärare är till att ge läxor.

Läxor är också någonting som, enligt Westlund, kan vara en direkt bidragande faktor till att arbetsbelastningen dessutom kan uppfattas av eleverna som ojämn. Detta beror på, tror hon, lärarnas oförmåga till dialog med varandra. Hon upplever det som att enskilda lärare gör och utformar läxor precis som de vill efter eget tycke, utan riktigt ta hänsyn till hur mycket det påverkar elever och deras föräldrars fritid.

2.4.4 Ansvarstagande och läxor

I läroplanen (Lpo 94) står det att elever ska ta ansvar för sitt eget lärande. Det står dock inget om läxor kopplat till eget ansvar som det gör i tidigare läroplaner (Lgr 62, 1962; Lgr 80, 1980).

Westlund (2004) menar att elever, som inte gör sina läxor, ofta kopplas samman med lärares slutsatser om att de inte tar ansvar. Hon anser att elever kategoriseras i två grupper, de som tar ansvar och de som inte tar ansvar. En ansvarstagande elev strukturerar och planerar också sin fritid. Elever, säger Westlund, lämnar inte skolans värld när de lämnar klassrummet för dagen, utan den finns också i hemmet när de kommer hem.

2.5 Teorier om lärande

Då läxor som pedagogiskt hjälpmedel vid inläring används i stor omfattning är det motiverat att titta närmare på vetenskapliga teorier om lärande och om hur barn tillägnar sig kunskap. Få forskare har liksom Jean Piaget och Lev Vygotskij haft ett sådant inflytande på dagens svenska skola med sin syn på inläring och hur den går till (Kroksmark, 2003).

Piaget (1896-1980) var i grunden en biolog som blev mer och mer intresserad av hur kunskap bildas. Med biologins hjälp lade han fram sina teorier om kunskap. Han studerade kunskapens utveckling, som enligt honom, själv sker i en viss ordning (Kroksmark, 2003). Piaget kallas

för ”konstruktivist” (Marton, 1992, s.22) av vissa forskare i den mening att människan har en metod för att skapa sin kunskap, den är inte medfödd. Han utvecklade en teori om att människan utvecklas i olika stadier, från reflexrörelser till abstrakt tänkande. Dessa stadier är enligt Piaget något som är gemensamt för alla barn. Utvecklingen av barnets kunskap är inte en inlärningsprocess, utan ett sätt som följer hjärnans utveckling (Kroksmark, 2003).

Piagets idéer har influerat den svenska skolan de senaste decennierna med tanken om att eleverna måste lära sig själva och ligger delvis till grund för dagens svenska stadiindelade skola. Han studerade små barns tänkande, vilket kom att utgöra grunden för hans kunskapslära, som även idag utnyttjas för pedagogiska intressen (Carlgren & Marton, 2001).

Vygotskij däremot, den sovjetryska psykologen, har en teori om att allt lärande sker i social och kulturell gemenskap med andra människor runt omkring oss. På detta sätt skiljer sig Vygotskij tydligt ifrån Piaget (Carlgren & Marton, 2001). Vygotskij menar att människan ständigt befinner sig i förändring och lär sig något i varje ögonblick med hjälp av känslor, erfarenheter och i socialt samspel med andra. Barnet utvecklas i olika zoner, vilket Vygotskij omnämner som den proximala utvecklingszonen¹. I den första zonen utvecklas barnets kunskap med hjälp av andra som kan mer än barnet, till exempel en vuxen. I nästa zon eller steg har barnet utvecklat en förmåga att själv skapa en metod för att lösa olika problem (Kroksmark, 2003).

En nutida forskare inom pedagogik, Kroksmark, menar i en artikel i *Didaktisk tidskrift* (2006) att villkoren för lärande är något som drastiskt har ändrats. Lärandet sker okontrollerat mellan människor globalt och snabbare än någonsin tidigare. Lärandet utgår ifrån, menar han, ... ”att den lärande redan har erfarenheter som är av betydelse när något nytt ska erövrast... lärandet är erfarenhetsrelaterat”... (s.13) Detta kallar Kroksmark för innovativt lärande och går ut på att människan lär sig i sociala sammanhang, där hon får utbyta sina erfarenheter i grupp. Innovativt lärande är vidare ett forskningsområde, som studerar det digitala och globala lärandet, som bland annat sker via Internet, vilket vidare beskrivs i en artikel på Internet med samma namn (Kroksmark, 2006, 3 oktober).

---

¹ Vygotskijs teori om barns utveckling.

2.5.1 Läxor och inläring

Lindell (1989) vid Lunds universitet i Malmö ledde ett projekt i mitten på 1980-talet kallat Meta. I en studie granskade han effekterna av hemarbete (läxor). Med enkätundersökningar bland grundskoleelever och lärare tog han reda på hur mycket tid eleven spenderade åt läsläsning hemma samt den kognitiva aspekten av om läxor bidrog till ökat lärande. Han finner sambandet mellan läsläsning och inläring som lågt, det vill säga att det lönar sig inte i någon större utsträckning att läsa läxor.

Kernell (1992) menar att det är av större intresse att se... ”barnens förmåga att förstå och minnas väsentligheter än förmågan att läsa på inför prov... de oförberedda utvärderingarna är ett bättre instrument”. (s.112)

2.6 Sammanfattning av bakgrund

Ordet läxa definieras som hemarbete, som utförs utanför skoltid i hemmet och på annan plats än i skolan. Läxan som pedagogiskt medel finns inte beskrivit i lärarens uppdrag, men har som tradition använts sedan 1500-talet. Den återfinns inte heller i 1994 års läroplan. Studier visar att lärare ger läxor i syfte att befästa kunskaper hos eleven, men att elever klarar av dessa olika bra på grund av olika förutsättningar att få hjälp hemifrån. Synen på hur barn erövrar kunskap har ändrats menar dagens forskare, men det finns ingen större forskning kring inläring förbundet till läxor.

3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka varför lärare ger eller inte ger läxor i grundskolan.

- Hur definierar lärare i grundskolan läxor?
- Hur motiverar lärare användningen av läxor i grundskolan?
- Är läxor en nödvändighet för att elever i grundskolan ska kunna nå målen?

4 Metod

Vårt intresse är att jämföra sex lärares åsikter, om varför de använder eller inte använder läxor i grundskolan. Vår undersökning har en kvalitativ ansats. Undersökningsmetoden består till största delen av ett antal intervjusamtal. Kvale (1997) menar att den kvalitativa intervjun försöker se och förstå världen ur den intervjuades synvinkel och ta del av deras erfarenheter. Därför känner vi att denna metod är lämplig för att uppnå vårt syfte.

Alternativet hade varit att göra en större enkätstudie, med ett stort urval av lärare, men på grund av uppsatsens begränsade omfång kommer vi endast att intervjua några få lärare, med intentionen att komma närmare ett svar på vår frågeställning.

Intervjun som forskningsmetod bygger på ett vardagligt samtal och har för avsikt att beskriva meningen med (förståelsen för) olika fenomen. Intervjun är inte ett samtal mellan likställda parter utan ett samtal där forskaren, i detta fall vi intervjuare, kontrollerar och styr situationen genom ställda frågor. Intervjun som samtal har ett syfte och en grundstruktur (Kvale, 1997).

4.1 Urval

Valet av respondenter är ett bekvämlighetsurval, då vår egen geografiska placering spelar in som en avgörande faktor. Kontakten med respondenterna har tagits genom personliga möten, lappar på anslagstavlor, telefonsamtal och mejl och har på ett eller annat sätt varit kopplade till våra tidigare verksamhetsförlagda utbildningsplatser. Vi frågade efter frivilliga lärare, som arbetar med elever i grundskolan, om de kunde tänka sig att delta i en intervjustudie om läxor. Ett andra kriterie, förutom lärarnas frivillighet, har varit att lärarna ska arbeta inom grundskolans tidiga respektive senare år, detta för att få en bredare bild av grundskolans verksamhet. Några andra krav fanns inte i våra tankar om valet av respondenter.

Urvalet består av sex lärare, fem kvinnor och en man, varav alla är yrkesverksamma och erfarna inom grundskolan. Tre av respondenterna arbetar inom grundskolans tidigare år och de andra tre inom grundskolans senare år. Vi har inte strävat efter en jämn könsfördelning då vi känner att vi inte har fokus på skillnader mellan manliga och kvinnliga lärare.

4.2 Genomförande

Innan vi genomförde intervjuerna gjordes det en pilotintervju, för att ta reda på om våra frågor var relevanta för vårt syfte med studien. Då vi upplevde att vi fick heltäckande svar har vi också valt att använda pilotintervjun i studien som en av sex intervjuer, vilken presenteras i resultatet. De sex intervjuerna har fungerat som samtal grundat på frågor om vårt valda ämne (se bilaga). Beroende på om lärare varit för eller emot användningen av läxor i grundskolan har intervjusamtalen kunnat ta olika vägar. Vår avsikt med vad vi får för typ av svar i intervjun har därför varit relativt öppen, då det vi söker är en insikt kring ämnet läxor och dess användning. Om vi som intervjuat märkt att respondenten redan besvarat en fråga har vi inte ställt denna igen, utan fört samtalet vidare och nöjt oss med det. Intervjusamtalen har alla varit baserade på samma frågor, kretsat kring temat läxor och vad respondenterna har haft att övrigt säga om läxor.

Intervjuerna har tagit cirka 30 minuter att genomföra och har spelats in med bandspelare och mp3-spelare. Detta för att vi under själva intervjuerna skulle kunna ägna vår fulla uppmärksamhet åt intervjuerna och våra respondenter. De har genomförts på respondenternas respektive skolor vid olika tillfällen. Då vi har varit två som intervjuat har vi fördelat arbetet mellan oss till tre intervjuer var och alltså varit en intervjuare vid varje tillfälle.

4.3 Databearbetning

Med hjälp av dator och bandspelare har intervjuerna avlyssnats och transkriberats ordagrant i sin helhet. Efter att utskriften lästs igenom har vi försökt att kategorisera centrala teman i varje intervju. Vi har frågat oss vad dessa teman säger oss kopplat till våra huvudfrågor, om hur lärare motiverar bruket av läxor i grundskolan.

Våra huvudteman har getts följande rubriceringar:

- Läxor – hur de definieras
- Motiveringar till bruket av läxor
- Positiva/negativa effekter med läxor
- Kan elever nå målen utan läxor?

För att skydda respondenternas identitet har vi valt att ge dem andra namn. Namnen går inte på något sätt att härleda till deras riktiga namn eller geografiska hemvist. De intervjuade omnämns som Maja, Eric och Anna vilka jobbar inom grundskolans senare år som språklärare. De som jobbar inom grundskolans tidigare år kallar vi för Mari-Ann, Katarina och Julia, de är klasslärare och ansvarar för nästan alla ämnen. Gemensamt för de alla är att de har en yrkeserfarenhet om minst fem år som lärare.

4.4 Trovärdighet och validitet

Respondenterna har endast inför intervjun fått information om vad intervjutemat handlat om. De har inte fått ta del av frågorna i förväg. Detta för att vi strävat efter att få så spontana svar som möjligt.

Vi gjorde ett medvetet val att spela in intervjusamtalen, då delar av samtalet annars skulle ha riskerats att försvinna om vi enbart skulle ha använt oss av anteckningar och stödord. Det inspelade materialet medger också den fördelen att vi som intervjuat kan lyssna igenom det flera gånger. Samtalet blir också naturligare om intervjuaren kan ägna sig åt samtalet. Det blir vidare lättare att använda sig av citat som då får en trovärdig prägel och kan styrkas om det skulle behövas (Bryman, 2002). Respondenterna blev alla tillfrågade innan om de accepterade ljudupptagning, varav alla samtyckte till det. Vi upplever vidare att respondenterna tagit frågorna på stort allvar och att deras svar ger en trovärdig bild av deras tankar kring läxbegreppet. Vi upplevde inte heller att någon missuppfattade våra frågor.

För att vårt intervjusamtal skulle hålla sig till vårt syfte, skapade vi en gemensam struktur i form av intervjufrågor kopplade till vår frågeställning. Vi har också försökt att inta ett objektivt förhållningssätt för att inte intervjuerna ska kunna färgas av våra egna åsikter.

5 Resultat

I följande avsnitt presenteras de ovannämnda huvudsakliga teman som framkommit av intervjumaterialen varvat med kommentarer, enklare tolkningar av hur vi som intervjuat uppfattat respondenterna, där vi frågar oss varför respondenterna svarat som de gjort.

5.1 Läxor – hur de definieras

Innan vi gick vidare med samtalet med lärarna ville vi ha klargjort att vi talade om samma sak, när vi i fortsättning pratade om vad läxa är. Därför bad vi dem att definiera ordet. Trots att lärarna har olika bakgrund, och är intervjuade vid olika tillfällen, är de överens om att läxa är en uppgift som görs utanför lektionstid, en uppgift som är kopplad till skolarbetet och ger tillfälle till eftertanke och reflektion. En av lärarna svarar: ... *”verksamhet som utförs i hemmet... som någon slags uppföljning, komplement eller fördjupning till någonting, en uppgift eller en aktivitet som pågår i skolan.”* (Eric)

Kommentar

Trots att lärarna har olika bakgrund och är intervjuade vid olika tillfällen, är de relativt överens i deras definitioner av vad en läxa är. En tänkbar förklaring till detta kan vara att de flesta undervisar på ett eller annat sätt i språk, där det är vanligt att lärare delar ut glosor eller ord att ha i läxa som följs upp vid ett annat tillfälle. Det är därför tänkbart att de har relativt lika syn på vad en läxa är.

5.2 Motiveringar till bruket av läxor

Lärarna vi intervjuat ger läxor. Anledningarna, antalet och utformningen varierar. Några lärare motiverar det på följande sätt:

Tid

Framförallt de lärare som jobbar med de tidigare åren menar att det råder stor brist på lektionstid för att läsningen ska kunna utvecklas till önskad nivå, till exempel säger Mari-Ann *”... med läsningen så måste man hjälpas åt, vissa barn fixar det ändå men för en del måste hem och skola hjälpas åt. Det skulle aldrig gå annars. Det skulle ta så mycket längre tid.”*

Förberedande och lärande

Vissa anser att läxor är till för att förbereda eleverna inför högre stadier, där fler hemuppgifter ges och för att det är bra för inläringen och för att ansvarstagande tränas då exempelvis ... *”läxorna kan vara en hjälp till vissa att de kanske inte förstod det riktigt när jag gick igenom det men så tog de hem och funderade lite (...) får de inga krav på sig överhuvudtaget (...) då tror jag att det blir svårt för dem, dels när de kommer upp på gymnasiet då när de ska ta eget ansvar för väldigt mycket...och definitivt sen när de ska läsa på högskolan...så jag tror nog att man ska sätta lite press på dem i alla fall”*, förklarar Maja. Katarina hänvisar till läroplanen och tycker att läxan är *”ett sätt för eleverna att lära sig ta ansvar.”*. *”Det är ju egentligen studieteknik man lär ut”*, menar Julia.

Kommunikation och tradition

De hemuppgifter som ges gör det möjligt för hemmet att få insyn i skolan då de ger eleven *...”tid för att göra någonting som har med skolan att göra tillsammans med mamma och pappa”*... (Julia) och för att... *”föräldrar är ju inte i skolan idag”*. (Katarina)

Det kan enligt svaren också vara på det sättet att främsta anledningen till att ge läxor är på grund av *”tillmötesgående till ett föräldrakrav (...) Man är van vid det och man tror att det ger en bättre kvalitet ... alltså traditionen”* (Eric). Han förklarar också tydligt att *”inläring handlar ju mycket om att hitta en trygghet i en grupp i en klass att känna gemenskapen känna tryggheten... tryggheten framför allt för att våga öppna upp och känna lust, lust för att lära...finns den lusten då ... då har man nog vunnit väldigt mycket och det överträffar många timmars läxläsande per dag...tror jag”* (Eric). Anna tycker sig vara påverkad av hur andra lärare gör och vill för elevernas skull göra liknande, hon säger: *...”jag känner också ett visst (...) tvång från andra lärare inte så mycket på den här skolan men när man jämför med de andra skolorna i kommunen så känner jag att är elak mot mina elever om inte jag lär dem också att jobba hemma”* .

Kommentar

Det finns flera tänkbara anledningar till varför respondenternas svar nu skiljer sig åt. En viktig faktor är den att lärarna har olika yrkesprofessioner inom läraryrket, med andra ord de undervisar i olika ämnen och för olika åldrar. Det en lärare tycker motiverar läxanvändning är inte nödvändigtvis det som motiverar en annan. De lärare som jobbar inom de tidigare åren

menar att den tid för läsning eleverna får hemma är den viktigaste anledningen till att ge läxa, för övrigt har hemuppgiften syfte att träna studieteknik inför högre stadier. I de senare åren hänvisar några av lärarna, bland annat Maja och Katarina, till läroplanens motivering att elever ska ta eget ansvar för sitt lärande och tolkar in läxanvändning i det. Julia menar att istället för att se läxan som ytterligare en uppgift som eleverna får så är det studieteknik som de lär sig och kommer att ha nytta utav. En annan av anledningarna är av traditionella skäl. Dels uppfattar de flesta av de intervjuade lärarna det som ett föräldrakrav men också för att läxan alltid historiskt har funnits.

Ytterligare en anledning är lärarnas arbetssituation och rådande arbetsklimat. Detta medger också Anna, att hon känner ett tvång att handla som andra lärare gör när det gäller läxor. Hon upplever inte att hon fullt ut kan göra som hon vill i sin undervisning, utan styrs delvis av ett rådande gruppträck bland lärare.

5.3 Positiva/negativa effekter med läxor

Fördelar med läxan

Förutom de motiveringar lärarna ger till läxor, upplever de att läxan är positiv i den meningen att den ger tillfälle till lärande i en stillsam miljö, då ... ”många elever tycker det är skönt att sitta hemma och jobba själva, de kan få lugn och ro på ett annat sätt än vad de får här”. säger Anna. Julia menar ... ”att lära sig innebär att träna mycket, tränar man mycket och repeterar man mycket så lär man sig mer, de flesta barn gör det”. Läxan öppnar för kommunikation med hemmet och verkar vara en lösning då tiden i skolan inte räcker till. Det ska tilläggas att samtliga lärare hävdar att det är av stor betydelse hur läxan ser ut för att den ska kunna vara positiv, till exempel säger Eric:

...personligen så har jag den uppfattningen att skolarbete utförs i skolan och läxor det ska endast vara då av nån typ av fördjupande karaktär eller om elever känner att de hellre vill göra klart uppgifter hemma.

Nackdelar med läxan

Det framgår av svaren att det finns baksidor med användandet av läxor, till exempel när den blir en stressfaktor för eleven. Maja säger: ”naturligtvis kan det vara stressande att för en del elever att ha läxor”.

En annan negativ aspekt är när hemuppgiften inte är individanpassad eller har en ogenomtänkt utformning: ”*Det får inte vara meningslös inrabbling ... eller (...) inläring som är kort...kortsiktig*”, enligt Eric. Samtliga lärare är ense om att läxan inte ska vara för tidskrävande men är väl medvetna om att den tar olika lång tid. Vissa elever läser läxan sent på kvällen eller kan ha något i hemmet som hindrar dem att göra den. Majoriteten av skolorna, som lärarna arbetar i, erbjuder någon slags läxhjälp då eleverna kan få jobba med det de tycker är svårt att få hjälp med eller tid till hemma. Några av lärarna trycker på vikten av att få tid till vila och andra aktiviteter efter skoltid och att läxan inkräktar på den. Eric klargör detta genom att beskriva skolan som en arbetsplats för eleverna:

...där gör man sitt jobb litegrann ... och gå in så fullt och helt som man har kapacitet och kraft och ork till... och sen...sen är det fritid och rekreation och samla kraft och en annan typ av socialt liv som kanske har andra kompisar vila, sömn och vara med familjen och så vidare... det är också mycket värdefullt...det kanske är mera värdefullt idag än det har varit eftersom det är en sån otrolig anspänning i ungdomars vardag idag att det...öhh ... leva upp till en roll att hitta sin plats i tillvaron...tar otroligt mycket kraft...då kanske man behöver den fritiden man har för andra saker...

Även den tid läraren själv lägger på förberedelse och den lektionstid som används för att förhöra läxan ifrågasätts, till exempel säger Katarina: ”*Sen lägger jag ner mycket tid på läxorna och det har ju frågat mig om det är värt det?*” Anna är inne på liknande spår, när hon säger att ...”*det är slöseri med tid av lektionstid att förhöra läxor*”. Men de flesta av de intervjuade tycker sig inte se dessa problem i sina klasser och om det skulle vara på detta vis, tycker de sig kunna hitta lösningar.

Kommentar

Positiva effekter med läxor verkar fås, om elever själva får ro av att sitta hemma med en del av skolarbete i stället för i skolan. Läxläsningstiden, som flera av respondenternas skolor erbjuder, kan vara ett utmärkt tillfälle för repetition och reflektion. Det som bland andra Julia menar, att tränar eleven mycket lär den sig mycket, är något vi tror att många lärare tycker. Läxan blir ett tillfälle för föräldrarna att få insyn i skolans verksamhet. De får se hur deras barn till exempel arbetar med matematikuppgifter nuförtiden, vilket kan vara nog så annorlunda från när föräldrarna själva gick i skolan och blir samtidigt en smidig lösning för skolan, då tiden där inte räcker till.

Negativa effekter med läxan fås om dess utformning bidrar till meningslös och kortsiktig inläring. Den kan också upplevas som en stressfaktor, då den inkräktar på fritiden. De flesta av de lärare som intervjuats menar dock att detta inte är något utmärkande problem i just deras klasser, utan det är något som de menar *kan* vara negativt. Dessutom tycker de sig finna lösningar om problemen dyker upp, till exempel erbjuder några lärare läxhjälp till dem som inte kan få det hemifrån. Läxor tar också mycket tid av lektionstid att genomföra och följa upp, vilket Anna även medger som något negativt.

5.4 Kan elever nå målen utan läxor?

Lärarna som arbetar med de yngre barnen svarar att läsningen behöver tränas hemma då framför allt tiden i skolan inte räcker till. Mari-Ann uttrycker här: ... *"vissa läxor kan man plocka bort men vissa läxor ska man inte ta bort (...) läsinläring för barn som behöver träna varje dag och hemmen inte skulle göra någonting det är helt absurt."* Läxor hade kanske inte behövts om skoldagen var längre menar några av lärarna.

De flesta respondenterna anser att vissa elever inte når kursplanens mål såsom kursplanernas utformning ser ut idag och att det skulle bli ännu besvärligare för många barn om läxan skulle tas bort. Även de som arbetar med de äldre barnen märker av tidsbristen, men det är inte alldeles självklart att läxor är svaret. En del av respondenterna verkar ändå kunna se att godkänd kan elever bli utan läxans hjälp. Maja säger att *"är det en klass som jobbar på jättebra och man hinner jättemycket på lektionerna, då kan man naturligtvis nå målen under lektionstid"*. Hon menar att det är först när elever vill ha högre betyg som problem kan uppstå: *"man kan inte ha tempo så att alla når MVG under lektionstid ... det tror inte jag...utan man behöver ha lite tid hemma också och reflektera över"*

Kommentar

Läxor i form av lästräning hemma vid den tid då barnen lär sig att läsa anses som en absolut nödvändighet. Utan den träningen når inte eleverna sina respektive kunskapsmål. Under grundskolans senare år menar bland andra Maja att eleverna kan nå målen utan läxor men vill de ha högre betyg räcker tiden i skolan inte till.

5.5 Resultatsammanfattning

De lärare vi intervjuat ger läxor. De som arbetar inom de tidigare åren är positiva till läxans förekomst och anser att de vinster de ser att läxan ger, såsom repeterings- och reflekteringsmöjlighet, överväger de negativa effekter som eventuellt kan finnas. Bland de som arbetar med de äldre eleverna får vi fler svar som tyder på att det är föräldrar och andra lärare som trycker på att läxan ska finnas kvar. Detta trots att det enligt de intervjuade lärarna är av stor vikt för eleverna att få tid till vila under fritiden, vilket ändå är svårt med alla aktiviteter som ska hinnas med. Det tycks ändå som att den träning läxan ger tillfälle till är mer eller mindre nödvändig för att nå högre betyg än godkänt, och för läsinläringen är den ett måste för vissa elever.

6 Diskussion

Efter noggrann läsning av de svenska läroplanerna har vi funnit att det endast är dagens läroplan (Lpo94) som inte omnämner läxor någonstans. Läxan har alltså försvunnit ur läroplanen. Det finns inte heller några pedagogiska riktlinjer för hur lärare ska jobba med läxan. Ändå har vi funnit i vår intervjustudie att våra lärare använder sig av läxor i olika skepnader.

Vi bad därför våra intervjuade lärare att definiera ordet läxa. Även om lärarna utformar läxan på olika sätt är de eniga om att det är en uppgift som utförs i hemmet. Westlund (2004) belyser komplexiteten med läxor genom att kalla den för en ”svårfångad hybrid”. (s.78) Detta för att förtydliga att den varierar betydligt i utformning beroende på vilken lärare elever har. Intressant är också att lägga märke till hur eleverna definierar läxor i Westlunds studie (2004). De ser hemuppgiften som något som inkräktar på fritiden. Enligt Österlind (2001) finns det också de elever som bland annat tycker att den är nödvändig för inläringen. Ett av de barn som Leo (2004) intervjuat säger exempelvis att utan läxor lär det sig inget. Själv menar Leo att skolarbete bör ske under skoltid och att dagarna kanske behöver förlängas.

Eftersom läxan inte finns beskrivet som pedagogiskt hjälpmedel i dagens läroplan är det befogat att fundera på hur lärare motiverar användningen av läxor. Detta anser även Leo, då han skriver att varje skola borde resonera om och utforma en läxpolicy, där elever klart och tydligt ska kunna se ”syftet med läxor och hur de ska göras” (Leo, 2004. s.58). Vi ser nu att våra respondenters tankar skiljs åt. En lärare motiverar användningen av läxor med att det inte går att uppnå skolans mål utan dem, en annan med att läxor behövs för att nå de högre betygen och att det är en nödvändig förberedelse inför högre stadier och vidare studier.

6.1 Läxa som tradition

Vi upplever att traditionella skäl är en stor del av förklaringen till varför läxor används i dagens skola. Detta eftersom läxan funnits med länge historiskt och att det är först på 90-talet som den försvunnit ur läroplanen. Vi tror att våra intervjuade lärare fortsätter att använda den för den har alltid funnits och verkar vara sammankopplad med idén om att den ger bättre studieresultat.

Dessutom är många av dagens yrkesverksamma lärare skolade i gårdagens läroplaner, som hade en positiv inställning till användningen av läxan, men då denna intervjustudie är av ringa omfattning blir detta mer ett antagande från vår sida. De svar vi ändå fått fram stämmer ganska väl överens med den tidigare forskning vi beskrivit i bakgrunden. Det behöver inte vara läraren som vill hålla fast vid läxan, det kommer också fram av svaren att i vissa fall är läxan en tydlig önskan från föräldrar.

6.2 Likheter med tidigare forskning

Vi kan i de intervjuade lärarnas svar se tydliga likheter med de innebörder Hellsten (1997) kommit fram till, såsom att hemuppgifter ges i förberedande syfte och för att organisera tiden. Även de aspekter att läxan öppnar för kommunikation mellan hem och skola är något som dominerar när lärarna förklarar. Detta är dock något som enligt Leo (2004) mer tillhör den allmänna debatten om läxor, för när han frågat elever och lärare, menar de att den insyn läxor ger är ganska begränsad. Dessutom tycker många att läxor istället är betungande och tar tid från saker vilka elever hellre hade ägnat fritiden åt, skriver han. Alla de lärare vi intervjuat ger läxor, men det betonas också, precis som Leo menar, att ska elever ha läxor är det av stor betydelse hur de ser ut, hur de presenteras och hur de följs upp. Den planering som lärarna själva lägger på detta är olika och har ifrågasatts av någon, medan en annan säger att de vinner de gör genom att ha läxor väger upp det faktum att det är tidskrävande.

6.3 Nödvändigt med läxor?

Är det då en nödvändighet med läxor för att elever i grundskolan ska kunna nå målen? Det finns nog inget entydigt svar på denna fråga. En av de intervjuade lärarna upplever det som en absolut nödvändighet och gemensamt för dem alla är att de upplever att de har för lite tid i skolan för att hinna med allt som ska göras. Detta blir också ganska tydligt om vi skulle göra ett snabbt matematiskt överslag av hur mycket tid i genomsnitt en elev har för att uppnå sina mål. Om vi utgår ifrån Kroksmarks uppställning (2006) med 749 mål att uppnå under 6 665 timmar har varje elev cirka nio timmar på sig att nå varje mål. Skulle vi sedan tänka oss en klasstorlek på 20 elever skulle detta innebära att varje elev har runt 40 minuter lärarledd hjälp med att uppnå varje mål. Sett utifrån det tidsperspektivet är det lätt att förstå att lärare motiverar läxan som en nödvändighet för att nå kursmålen.

Dessutom menar de flesta av lärarna att det inte hjälper att förlänga skoldagen, då eleverna behöver lite paus för att sen kunna sitta i lugn och ro och reflektera över något som har med det de gjort i skolan att göra. Tar vi vidare del av Lindells studie (1989) om läxor, där han menar att sambandet mellan inläring och läxor är lågt kompliceras det hela ytterligare och det blir inte svårt att ifrågasätta läxans vara över huvud taget.

Vi lämnas dock kvar med de tankar och den forskning som ändå finns om kunskap och inläring. Fungerar det som Piagets konstruktivistiska tankar om barnets stadieutveckling eller som Vygotskijs och de andra forskarnas tankar om att kunskap och inläring sker i social gemenskap med andra? Då barn kan befinna sig i olika utvecklingsstadium funderar vi med Piaget i åtanke på om inte läxor är något som, om de alls ska användas, bör individanpassas på samma sätt som övrig undervisning. Om vi tänker på Vygotskijs teori borde läxor vara utformade på följande sätt att de alltid sker i en social kontext och inte i ensamhet. Detta är bara antaganden från vår sida, men ändå väl värda att fundera över för den som överväger att ge läxor.

Oavsett vilket så är vår syn på kunskap och hur lärande går till avgörande för hur vi ser på bruket av läxor. Istället för att se läxan som ett måste, skulle det vara härligt om det gick att inspirera till ett frivilligt lärande genom att till exempel, som några av de intervjuade lärarna uttryckte, lära ut studietekniker som kanske gör det enklare att lära.

6.4 Slutsats

Vår uppfattning om läxor är att de blir en sista utväg för lärare att ta till, när tiden inte räcker till i skolan. De blir också lätta att ta till som pedagogiskt hjälpmedel för att den historiskt alltid har funnits, vilket också elevernas föräldrar känner sig trygga med. Vi tror, efter att ha tagit del av forskning, att nyttan med läxor såsom att lära sig studieteknik, träna ord vid språkinläring och att få egen tid till reflektion är bra, men nackdelarna är så pass grava att de måste diskuteras och tänkas över innan läxa ges. Den kanske gör större nytta i den tidiga läsutvecklingen än senare, då den kan bli mekanisk och kortsiktig. Men då forskning inte finns på området blir det endast ett antagande från vår sida.

Vårt svar på vår fråga 'Varför Läxor' blir i slutändan att den används mest av traditionella, reflekterande och förberedande skäl och för att läxan ses som en möjlighet för hemmet att få insyn i skolan. Vi anser annars att läxor kan framkalla stress och orättvisor, då alla barn har olika förutsättningar till hjälp hemma med dessa. Precis som Leo (2004) ifrågasätter, huruvida det är föräldrarnas uppgift att handleda barnen i skolarbetet ställer vi oss också frågande till detta. Vi tycker också att om läxor fortsättningsvis ska användas som pedagogiskt hjälpmedel i skolan, ska dessa också definieras av regering och myndigheter. Vidare ska det inte vara upp till varje lärare att bedöma hur mycket tid av fritiden elever ska lägga på läxläsning. Vi tycker Leos förslag på att ha en läxpolicy på varje skola verkar rimligt och tycker att det ska finnas möjlighet för eleverna att ha läxtid i skolan, vilket de flesta av de intervjuade lärarnas skolor erbjuder.

6.5 Metoddiskussion

Vi valde intervju som metod, då vi sökte längre och mer kvalitativa svar på våra frågor. En nackdel har varit att några av våra intervjufrågor besvarats med endast ja eller nej. Då vi som intervjuat insett detta har vi bitt respondenterna att motivera sina ställningstaganden. Det har inte varit svårt att få långa svar på våra frågor, trots en del av intervjufrågornas enkla karaktär. Eftersom de intervjuade alla är lärare har vi också räknat med att få längre svar, då lärare är en yrkesgrupp som reflekterar mycket kring skolan och dess elever. Vi upptäckte också att några av frågorna var ställda på ett sådant sätt att vi själva påverkat vad respondenterna svarat. Trots detta upplever vi inte att materialet är obrukbart, utan innehåller mycket användbart material. Vi upplever vidare att respondenterna kände sig trygga i vår närvaro och vågade säga och uttrycka sina åsikter öppet.

6.6 Slutord

Denna studie väcker nya funderingar om elever och deras situation i skolan. Det finns reglerat i kollektivavtal för svenska arbetare hur mycket av deras tid de förväntas arbeta och vila. Varför förväntar vi oss av våra svenska ungdomar att de ska jobba övertid vecka ut och vecka in? Hade en vanlig arbetare ansluten till ett kollektivavtal accepterat att när arbetsdagen var slut gå hem och fortsätta arbetet hemma i sitt hus? Är då inte skolan våra elevers arbetsplats, där de är pliktiga att vara under dagtid? En lösning kanske vore kollektivavtal för elever.

6.7 Fortsatta studier

Trots läxans allmänna användning tillhör den ett område vilket vi upplever som relativt outforskat, Hellsten (1997) anser också att när det väl skrivs om läxor så problematiseras de inte. Det vore intressant att veta mer om de kognitiva aspekterna på inläring och de långtgående effekterna av att inte ha läxor i grundskolan. Då den inte finns inskriven någonstans finns det heller inget egentligt hinder för att bedriva sådana studier. Efter att ha genomfört den här studien skulle vi vilja intervjua elever och föräldrar för att få en bredare kunskap om läxors negativa effekter såsom forskare som Hellsten implicerar. Detta för att forskningen går något isär från vad våra intervjuade lärare uppgett.

Då läxor försvunnit ur läroplanen först 1994 har det egentligen inte bedrivits någon forskning kring effekterna av att inte ge läxor. Det är därför svårt att svara på huruvida läxan är nödvändig idag för att nå kursplanens mål.

Referenser

- Andersson, M., Källberg, Y., & Lidqvist-Johansson, C. (2006). *Läxor i förhållande till kunskap, individualisering och hemförhållande. En jämförande studie mellan två skolor.* (Examensarbete från lärarutbildningen). Växjö universitet, institutionen för pedagogik, 351 95 Växjö.
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder.* Malmö: Liber Ekonomi.
- Carlgren, I., & Marton, F. (2001). *Lärare av imorgon.* Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Hellsten, J.-O. (1997). Läxor är inget att orda om. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 2, (3), 205-220.
- Kernell, Å. (1992). Att ge elever utrymme. I T. Kroksmark & G. Strömqvist. (Red.) *Undervisningsmetodik.*(pp. 91-116). Lund: Studentlitteratur.
- Kroksmark, T. (Red). (2003). *Den tidlösa pedagogiken.* Lund: Studentlitteratur.
- Kroksmark, T. (1989). *Didaktiska strövtåg. Didaktiska idéer från Comenius till fenomenografisk didaktik.* Göteborg: Daidalos AB.
- Kroksmark, T. (2006, 3 oktober). *Innovativt lärande.* Hämtad 2007-01-04, från <http://www.hlk.hj.se/doc/3880>
- Kroksmark, T. (2006). Innovativt lärande. *Didaktisk tidskrift... för praktiker och forskare*, 16, (3), 7-21.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.
- Leo, U. (2004). *Läxor är och förblir skolarbete. En studie om inställningar till läxor i ett F-9 spår i grundskolan.* (Magisteruppsats). Malmö: Malmö högskola.
- Lgr 62. (1962). *Läroplan för grundskolan.* Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Lgr 69. (1969). *Läroplan för grundskolan.* Stockholm: Utbildningsdepartementet.

- Lgr 80. (1980). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Lindell, E. (1989). *Hemarbetets (läxorna) utformning och effekter*. Malmö: Lunds universitet, institutionen för pedagogik och specialmetodik.
- Lpo 94. (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Marton, F. (1992). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin.(2006). Hämtad 2006-10-15, från http://www.ne.se.bibl.proxy.hj.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O236227
- Svenska Akademiens Ordbok*. (2006). Hämtad 2006-12-14, från <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>
- Svenska Dagbladet*. (2006, 7 juli). Folkpartiet vill satsa på pluggskola. Hämtad 2006-12-14 från, http://www.svd.se/dynamiskt/inrikes/did_13135873.asp
- Westlund, I. (2004). *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift* (LiU-PEK-R-240). Linköping: Institutionen för beteendevetenskap.
- Österlind, E. (2001). *Elevers förhållningssätt till läxor, en uppföljningsstudie* (2 001:1). Falun: Högskolan Dalarna.

Bilaga

Intervjufrågor

- Vilket ämne/ämnen/skolform undervisar du i? Hur länge har du undervisat?
- Hur definierar du ordet läxor?
- Använder du dig av läxor?
- Varför/Varför inte? Hur motiverar du det? Vad påverkar? (Forskning, andra överenskommelser, traditionella skäl?)
- Hur ser du på läxan kopplad till inläring?
- Läroplanen talar om att eleven ska ta eget ansvar för sin inläring, ingår läxläsning i det? (Ordet läxa finns inte med i läroplanen)
- Har skolan som du arbetar på någon gemensam tanke kring läxläsning? Arbetslaget? Är det upp till dig som enskild lärare att bestämma?
- Vad uppnår ni genom att ha/inte ha läxor? Finns det några positiva och/eller negativa sidor?
- Vad får du för reaktioner från barnen? Exemplifiera
- Vad får du för reaktioner från föräldrar? Exemplifiera

Du som ger läxor:

- Hur ofta? NÄR?
- Hur ser den ut? HUR?
- När förväntas läxan att göras? Finns det möjlighet under skoltid eller är det något elever får göra på sin fritid?
- Hur ser du på det faktum att inte alla har samma möjligheter till läxhjälp hemifrån?

Du som inte ger läxor:

- Hur får du tiden att räcka till?
- Anser du att elever kan nå målen utan läxor?
- Vad är alternativet?

Övrigt, egna reflektioner, synpunkter...